

HRDÁ NAVZDORY CHUDOBĚ

OTÁZKY A ODPOVĚDI

1. Jaký je rozdíl mezi absolutní a relativní chudobou?

Chudoba je jedním z nejvážnějších problémů globalizovaného světa. Nejčastěji a v nejjednodušším pojetí ji vnímáme v souvislosti s výší příjmu, na jejímž základě byla v roce 2015 organizací OSN a Světovou bankou stanovena **hranice 1,9 amerického dolaru na den**. Pokud je příjem nižší, hovoříme o takzvané **absolutní chudobě**. Jde o stav, kdy člověk není schopen uspokojit ani základní životní potřeby, jako jsou jídlo nebo přístřeší.

Není složité si představit, že možnosti vyžití s touto částkou jsou v různých zemích světa odlišné. Proto byl zaveden termín **chudoba relativní**, který zahrnuje i vyšší hranice příjmu, jež ale v kontextu určité země mohou znamenat nemožnost zajištění odpovídajícího životního standardu. Příjem jednotlivce nebo rodiny je v takovém případě výrazně nižší než průměrná úroveň ve společnosti, nicméně stále může stačit k uspokojení základních potřeb. Jinými slovy to, co by mohlo být vnímáno v některých afrických zemích jako přepych, může být v České republice nedostačující.

Ve vyspělých zemích se tak stanovuje **hranice chudoby podle výše příjmu většiny populace**. Nevychází se obvykle z průměrné mzdy, ale z takzvaného mediánu – tedy nejčastěji se vyskytující výše pobírané mzdy. Pokud výše příjmu klesá pod 60 % mediánu, hovoříme o chudobě, která je charakteristická tím, že lidé neumírají hlady, ale nemohou si dovolit životní úroveň, na jakou je zvyklá většina společnosti. To je dominantní forma chudoby v rozvinutých zemích, jako je Česká republika.

2. Kolik chudých dětí žije v evropských zemích?

Podle dat z roku 2024 žije v zemích EU přibližně 6,4 milionu dětí, jejichž rodiny si z finančních důvodů nemohou dovolit alespoň sedm ze třinácti základních životních potřeb sledovaných mezinárodním statistickým ukazatelem materiální a sociální deprivace. Patří mezi ně například dostatečně vytopené bydlení, týdenní dovolená jednou ročně, maso k jídlu každý druhý den, schopnost čelit neočekávanému výdaji nebo třeba možnost pravidelné volnočasové aktivity. Tyto děti a jejich rodiny tedy můžeme považovat za chudé. Jak lze vidět v grafu níže, nejhůře jsou na tom Rumunsko, Bulharsko a Řecko, nejlépe pak Chorvatsko, Slovinsko a Polsko. Česká republika s přibližně 71 tisíci dětmi (4,2 % ze všech dětí) žijících v chudobě si v mezinárodním srovnání vede dobře a nachází se mezi nejlepší třetinou evropských zemí (viz graf č. 1 na konci tohoto dokumentu).

Je ale třeba také sledovat, kolik lidí a dětí je chudobou ohroženo a může se snadno dostat do situace materiálního nedostatku. **Ohrožení chudobou (AROPE)** je ukazatel, který zjednodušeně řečeno kombinuje materiální nedostatek, výši příjmů a zaměstnanost členů domácnosti. Podle výzkumné studie UNICEF vydané v roce 2024 (viz graf níže) je **každé čtvrté dítě v zemích EU ohroženo chudobou nebo sociálním vyloučením**. Celkově jde zhruba o 20 milionů dětí (viz graf č. 2 na konci tohoto dokumentu).

Ve srovnání evropských zemí je na tom nejhůře Bulharsko a nejlépe Slovinsko, Česko je s 15,4 % zemí s třetím nejmenším ohrožením chudobou u dětí.

Výpočty nicméně vycházejí z mediánové výše příjmů v jednotlivých státech, které se značně liší. Mediánový příjem, a tedy i hranici chudoby mají západní evropské země výrazně vyšší než Česká republika. Příjem domácností v zemích jako Lucembursko, Rakousko či Irsko je zhruba 1,9krát vyšší než v Česku a 3krát vyšší než v Bulharsku. Chudí v Lucembursku či

Rakousku, tj. domácnosti pod 60 % národního mediánu, mají proto výrazně lepší příjmy a životní úroveň než průměrný člověk v Bulharsku a nachází se zhruba na úrovni českých středně příjmových domácností. Pokud tedy chceme porovnávat životní úroveň napříč státy, musíme přihlížet k rozdílům v cenách a kupní síle obyvatelstva. Při takovém srovnání už bude podíl českých dětí ohrožených chudobou přesahovat 20 %. Prozatím žije v chudobě „jen“ 4,2 % českých dětí, nicméně je důležité **uvědomovat si ohrožení potenciální chudobou** a systémově usilovat o to, aby se z ohrožených nestávali chudí.

3. Setkáváme se s chudobou v ČR?

Česká republika patří v mezinárodním srovnání mezi evropské země s nízkou mírou chudoby a příjmové i majetkové nerovnosti, což znamená, že jsou u nás oproti jiným zemím menší rozdíly mezi různými skupinami obyvatel. V situaci těžkého materiálního nedostatku a sociálního vyloučení u nás žije zhruba 100 tisíc lidí, přičemž za hranici chudoby se v případě jednotlivce považuje měsíční příjem pod 19 500 Kč. Pro lidi v nouzi máme v ČR systém sociálních dávek, který je však v mnohém nastaven značně tvrdě, a výše dávek často nepokryje ani základní potřeby jejich příjemců. Chudoba se v rámci Česka více koncentruje v určitých oblastech, nejvíce ve třech krajích – v Ústeckém, Karlovarském a Moravskoslezském.

Někdy hovoříme v souvislosti s koncentrací chudoby o tzv. **sociálně vyloučených lokalitách**, v nichž žijí výhradně velmi chudí lidé s množstvím dalších sociálních problémů. Tyto sociálně vyloučené lokality jsou charakteristické nízkou úrovní dosaženého vzdělání (často pouze základní škola), špatnou kvalitou bydlení, vyšším výskytem rizikových jevů a také tím, že jsou jejich obyvatelé vyloučeni z běžného veřejného života a nemají vazby na svět mimo svou lokalitu. Děti, které v těchto lokalitách vyrůstají, mají malou naději na to, že získají adekvátní vzdělání, neboť často docházejí do **segregovaných základních škol**, které mají špatnou pověst a nízkou úroveň nabízeného vzdělání. U nás se typické sociálně vyloučené lokality, v mezinárodním kontextu označované také jako ghettá, nevyskytují ve vysoké míře (příkladem může být třeba sídliště Chanov u Mostu), spíše jde o minilokality, jež mají několik desítek obyvatel a jsou rozptýleni mezi běžnou populací. V českém prostředí jsou chudoba a sociální vyloučení často spojovány s etnickým původem, tedy s Romy. Je pravdou, že mnoho Romů žije ve špatných podmínkách nebo v sociálně vyloučených lokalitách, stejně tak tam ale žijí lidé, kteří nejsou z romské komunity.

Extrémní chudoba a sociální vyloučení nejsou v České republice zásadním společenským problémem. Větší hrozbou je, že máme nezanedbatelný počet lidí, kteří jsou chudobou ohroženi, pokud by jim neočekávaně vypadl příjem nebo by čelili nějaké náhlé nepříznivé situaci. Takových domácností je v Česku přes 20 %. Souvisí to s nízkou výší mezd v ČR, a to především u nízkokvalifikovaných zaměstnanců. **Existuje tak nezanedbatelná vrstva lidí, jichž se týká problém tzv. pracující chudoby. Jde o lidi, kteří ač se snaží a plnohodnotně pracují, se svým příjmem nevycházejí nebo s ním vycházejí jen s obtížemi.** V této souvislosti je důležité zamýšlet se nad tím, že každý člověk by měl za svou práci pobírat důstojnou mzdu, která jemu a jeho rodině umožní plnohodnotný život.

Dalším specifickým aspektem chudoby v Česku je relativně **vysoký počet osob v exekuci** (cca 600 tisíc), což jsou zadlužení lidé, kteří nejsou schopni své dluhy splácet a dostávají se do tzv. dluhové pasti. Ti pak mají jen omezenou perspektivu zlepšení životní situace, často pracují nelegálně, aby se vyhnuli exekučním srážkám ze mzdy, a kumulují se u nich další sociální problémy, které obvykle bez pomoci zvenčí nejsou schopni vyřešit. Situace se zadluženými se díky mírnějším podmínkám pro oddlužení postupně lehce zlepšuje.

Nejvíce se s chudobou v Česku potýkají neúplné rodiny samoživitelek nebo samoživitelů. Významně více se s chudobou potkávají domácnosti, které nemají vlastní bydlení a žijí v nájmu, což souvisí s palčivým nedostatkem kapacit nájemního bydlení ve velké části republiky.

Chudoba je také navázána na **nízkou úroveň vzdělání**, která často znamená i vysoké ohrožení nezaměstnaností. Platí, že **čím má člověk vyšší vzdělání, tím méně často je ohrožen nezaměstnaností, a tedy i chudobou.** Přestože nás nejspíš v nejbližší době čekají vlivem rozvoje IT technologií výrazné změny na pracovním trhu, stále je důležité si uvědomovat, že vzdělání slouží jako prevence nezaměstnanosti, chudoby a sociálního vyloučení.

4. Jak vypadá život chudých dětí v České republice?

V České republice děti, jež patří mezi opravdu chudé s výrazným materiálním nedostatkem, nejčastěji strádají tím, že **bydlí ve špatných podmínkách**, třeba na ubytovnách, kde kromě velmi nízkého standardu bydlení mnohdy ani nemají prostor k přípravě do školy, natož pak soukromí a klidné zázemí. Jejich rodiče si **nemohou dovolit platit jim volnočasové aktivity**, kroužky nebo vybavení na ně. Z finančních důvodů se **nemůžou účastnit školních zájezdů a akcí nebo chodit na obědy do školní jídelny**. Na placení školních obědů pro chudé děti máme v ČR několik charitativních programů, které však školy nevyužívají v takové míře, jak by bylo potřeba.

Děti z chudého prostředí mají **ztížený přístup ke kvalitnímu vzdělávání** a také ho ukončují příliš brzy, často už po základní škole. Jejich rodinné zázemí je totiž z různých důvodů nepodporuje v získání vyššího vzdělání nebo kvalifikace. Je to jednak tím, že rodiny musejí každodenně řešit základní potřeby, jako kde budou bydlet, co budou jíst a jestli si mají co obléct, a na podporu vzdělávání dětí jim už nezbývá prostor, jednak odlišností ve vnímání důležitosti vzdělání pro budoucí život dětí.

S dětskou chudobou je také spojován vyšší výskyt psychických problémů a traumat vycházejících z obtížného života v problematickém rodinném prostředí, ale i z postojů okolní společnosti k chudým.

Člověk v tísní, o.p.s. podporuje děti v České republice několika způsoby. Poskytuje například **sociální pomoc a poradenství** rodinám s dětmi v nepříznivé sociální situaci, která je ohrožuje vyloučením z běžné společnosti. Zároveň zpřístupňuje **předškolní kluby** dětem, které vyrůstají v chudinských čtvrtích, na ubytovnách, v azylových domech a na jiných „špatných adresách“ a jejichž rodiče mají velmi často nízké, mnohdy pouze základní vzdělání. Provozuje také **nízkoprahové kluby**, které podporují děti a mladé lidi, kteří se ocitli v obtížné životní situaci. Další nabízenou službou je **doučování pro děti**, jež mají potíže ve škole a jimž se doma nedostává adekvátní podpory. Smyslem této služby je především zastavení propadu školního prospěchu dítěte.

5. Jak může Nicky v budoucím životě poznamenat to, že pochází z chudého prostředí?

Jedním z projevů dětské chudoby ve vyspělých zemích je stav, kdy děti pocházející z chudých rodin nedosahují adekvátního vzdělání. Nejenže jim scházejí různé pomůcky, připojení k internetu atd., ale často i samotný fakt, že jejich rodiče příliš vysokého vzdělání nedosáhli, vede k tomu, že jim chybí pozitivní vzory, které by mohly ve vlastním životě reprodukovat. Tyto děti mnohdy předčasně ukončují středoškolské vzdělávání, aby mohly být co nejdříve výdělečné a přispěly tak na živobytí své rodině. Ačkoliv začínají brzy vydělávat a ve srovnání se svými vrstevníky, kteří chodí na střední školu, mají více peněz, v dalším životě se jejich situace výrazně zhoršuje, protože se základním vzděláním je velmi obtížné dosáhnout dobré životní úrovně.

6. Dá se říci, co člověk k životu opravdu potřebuje a co už je nadstandard?

Zřejmě dá, avšak jen velmi těžko. Potřeby můžeme rozdělit na materiální a nemateriální (jako jsou bezpečí, přátelé, rodinné prostředí či fungující komunita) a mnohdy spolu souvisejí jen velmi volně – mezinárodní výzkumy ukazují, že **lidé z bohatých zemí rozhodně nejsou šťastnější ani necítí menší potřeby**.

Lidské potřeby jsou subjektivní, neplynou ani tolik z nějaké životní situace – například míry bohatství či zabezpečení –, ale spíše „se skrývají v hlavě“. **Každý člověk nabude pocitu, že „už má dost“, v jiné situaci**. Například starší generace si vystačila s mnohem méně věcmi než nyní mladší. Poněkud paradoxně se nám čím dál častěji nedaří uspokojit nemateriální potřeby, které byly dříve samozřejmé – například potřeba čistého vzduchu, klidného prostředí či výhledu do krajiny...

Jedna z rozšířených definic ekonomie říká, že jde o vědu zabývající se naplňováním lidských potřeb, a nutno dodat, že tyto potřeby jsou neustále podněcovány ze strany výrobců, typicky reklamou, střídáním módních trendů či takzvaným „morálním zastaráváním“. Zkrátka a dobře: **okolí se v nás systematicky snaží vyvolat pocit, že toho potřebujeme stále více**. Spoustu věcí si tak kupujeme hlavně proto, že jsou „cool“, zatímco ty staré „out“.

Rozdíl mezi tím, co potřebujeme a co jen chceme (bez čeho se „dá přežít“), je docela velký. Jak ho poznat v běžném životě? Filozof Erazim Kohák radí položit si vždy před regálem otázku: „Opravdu to potřebuji?“ Někdy takový jednoduchý postup dokáže divy... Pokud se ke koupi rozhodneme, nehleďme jen na cenu, ale vybírejte si pokud možno to nejlepší ve své kategorii a zajímejte se, zda při výrobě nebylo ničeno životní prostředí a zda ten, kdo věc vyrobil, dostal spravedlivě zapláceno a byla dodržována jeho práva. Existují certifikáty, které nám pomohou identifikovat výrobky, jež můžeme kupovat s klidnějším svědomím. V ČR jde například o „ekologicky šetrný výrobek“ nebo „fair trade“.

7. Jak lze smysluplně využít věci, které už nepotřebujeme?

Je až zarážející, jak často **bezmyšlenkovitě vyhazujeme věci, které ještě mohou dále sloužit**. Spousta věcí se nám prostě už jen okoukala anebo jsme od rodičů např. dostali nový smartphone, ačkoliv ten starý ještě docela dobře funguje. Co s tím?

Vyhození bývá většinou až krajní variantou; nejprve je dobré zvážit, jestli dotyčnou věc ještě nedokáže využít někdo jiný.

O 21. století se někdy říká, že bude érou sdílení – s nástupem internetu je čím dál snadnější podělit se s ostatními nejen o zážitky na Instagramu, ale i o řadu materiálních věcí. Ve městech vznikají systémy sdílení aut (tzv. carsharing), komunitní prádelny, internet je plný serverů určených pro maminky a další skupiny, které potřebují – mnohdy jen nárazově – sehnat řadu věcí, nebo naopak hledají cesty, kam s nimi.

Příklady pro inspiraci? Můžeme třeba uspořádat s přáteli bazar, leccos se dá nabídnout na Aukru či v rámci jiné podobné platformy, zanést do bazaru či „zlevněnek“ s domácími potřebami; knihy se dají udat v antikvariátu. **Čím dál populárnějším rozhodnutím je vynechat z celého procesu peníze a prostě si věci vzájemně vyměnit nebo je rovnou darovat. Řadu věcí lze odnést do charity nebo poskytnout nadačním obchodům**, které výtěžek z prodeje darují na nějakou obecně prospěšnou aktivitu. V některých zemích bývá běžné, že se starý nábytek či oblečení nechají narovnané před vchodem a chudší lidé či třeba studenti si z takovýchto „odpadků“ snadno vybaví byt. Co zbude, odvezou popeláři. Tomuto trendu se říká freecycling a funguje i na internetu – nejznámější je u nás server www.nevyhazujto.cz.

Starý nábytek můžete také věnovat do nábytkové banky (např. <https://www.reusefederace.cz/>), stejně jako staré oblečení do oděvní banky nebo charitativních šatníků, které provozují některé sociální služby (např. <https://www.odevnibanka.cz/>).

A pokud už něco vyhazujeme, nezapomínejme, že v okolí domova se většinou nacházejí barevné kontejnery, existuje dobře fungující síť sběrných dvorů a obchody mají zákonnou povinnost dosloužilé elektrospotřebiče zdarma odebrat a ekologicky je zlikvidovat.

8. Co je „squatting“? Je možné legálně obydlovat opuštěné budovy i v ČR?

Squattingem lze označit **obsazování prázdných domů, bytů nebo jiných prostor bez svolení majitele za účelem jejich dlouhodobého obývání a využívání** např. pro společenské nebo kulturní aktivity, místo aby zůstaly nevyužité a chátraly. V některých případech dochází po obsazení k dohodě s vlastníkem objektu a squatterům bývá dovoleno i nadále zůstat. V takovém případě se jedná o tzv. **legalizovaný squat**. Kromě uspokojení potřeby bydlet bývá obvyklá jistá míra společenské angažovanosti squatterů, kteří organizují kulturní aktivity (koncerty, výstavy nebo workshopy), poskytují pomoc sociálně vyloučeným či znevýhodněným lidem nebo se jinak snaží o kultivaci společnosti šířením myšlenek ekologie, solidarity či kritiky nadměrné produkce a spotřeby.

Česká republika není oproti jiným zemím obdobným aktivitám příznivě nakloněna, dokonce umožňuje squattery trestně stíhat, neboť squatting považuje za trestný čin proti majetku. Konkrétně na něj lze pohlížet jako na neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru, kdy hrozí až pět let odnětí svobody či peněžitý trest. Proto se jeví jako rozhodující komunikace s vlastníkem a snaha o dohodu, zvláště v případě, kdy se jedná o objekt ve vlastnictví města nebo státu. V tomto případě lze očekávat vstřícnější přístup, neboť squat může být městu prospěšný a suplovat mnohé funkce, na něž město nemá prostředky či kapacitu. V některých evropských zemích, jako např. ve **Velké Británii, Německu, Itálii** nebo

v **Nizozemí**, je na squatting pohlíženo pozitivněji a veřejná moc vychází vstříc takovým iniciativám, jež jsou umělecky či sociálně aktivní.

9. Jak funguje „potravinová banka“? Existuje i v ČR?

Potravinové banky jsou organizace, které získávají a shromažďují drogerii a potraviny získané z veřejných sbírek a darů nebo třeba z přebytků potravinářských řetězců, z charitativních příspěvků soukromých i neziskových společností či jednotlivců.

Potraviny a hygienické potřeby jsou pak přes neziskové organizace distribuovány chudým lidem, kteří je potřebují.

První potravinová banka byla založena v roce 1967 v USA. V Česku pak vznikla první potravinová banka v roce 1992. O dva roky později byla založena **Česká Federace potravinových bank**, která je součástí evropské federace a zastřešuje potravinové banky v různých částech Česka. **Celkem u nás funguje 15 potravinových bank, které měly v roce 2024 201 výdejen. V roce 2024 shromáždily celkem 16 600 tun potravin, čímž podpořily na 430 000 lidí v nouzi.** Kromě potravinové banky, v níž mohou lidé dostat jídlo a základní drogerii, existují také nábytkové a oděvní banky, které propojují princip udržitelnost a omezení plýtvání s podporou sociálně slabších.

10. Jak lze definovat aktivní občanství?

Aktivní občanství znamená nejen pasivně uplatňovat svá práva a svobody, ale také být **spolutvůrcem veřejného života**. Být informovaný o dění kolem sebe, mít pocit sounáležitosti se společností, ve které člověk žije, a spoluzodpovědnosti za ni. Znamená to uvědomovat si provázanost vztahů na všech úrovních, ale i podílet se na životě společnosti, tzn. zajímat se o dění ve svém bezprostředním okolí a pokoušet se ho měnit k lepšímu. Zavádění třídění odpadu na škole, pořádání sbírek pro dětské domovy nebo posílání e-mailů s všetečnými otázkami městským radním se může na první pohled zdát jako banální činnost, „kterou se stejně nakonec ničeho nedosáhne“, ale to je ale omyl. Právě takové aktivity sebevědomých a informovaných mladých lidí se mohou klíčovým způsobem zasloužit o vytvoření demokratičtější atmosféry tam, kde se člověk cítí doma (což může být stejně tak malá obec jako celá Evropa).

Aktivní občanství ale neznamená nahlížení problémů černobíle. Každá problematika má mnoho aspektů, a proto je důležité se o ní nejprve dobře informovat, pohlédnout na věc z co nejvíce úhlů a pak teprve konat.

Aktivní přístup k věcem kolem nás se může zdát jako téměř elitní záležitost – sociologové znepokojeně poukazují na fakt, že se lidé v západní Evropě a Severní Americe podílejí na společenském dění méně a méně. V České republice naštěstí nastal po roce 1989 trend spíše opačný, ale i tak jsou zde lidé ve srovnání se zavedenými demokraciemi stále výrazně občansky pasivnější.

11. Co může udělat dítě, které je obětí šikany?

Je třeba zdůraznit, že obětí šikany se může stát úplně každý, a to i když se umí bránit a nebojí se. Může to být proto, že je proti němu velká přesila, třeba téměř celá třída. Základní charakteristikou šikany jsou zákeřnost a nepoměr sil, takže se oběť nemůže sama ubránit. Nemá na to sílu, a i kdyby ji měla, většinou jí to v nepříznivé konstelaci nemocné skupiny nepomůže, naopak to vyprovokuje brutální odvetu většiny. Co tedy může oběť udělat? Jak se může šikaně bránit? Když se ptali jednoho zoufalého žáka, proč o svém trápení neřekl rodičům, odpověděl: „Já nevím – když přijdu domů, tak se na to snažím nemyslet. Doufám, že už to bude lepší.“ Myslet si, že to bude lepší, je omyl.

Ať už je dítě oběť, nebo svědek, nemělo by to vzdávat a mělo by udělat následující:

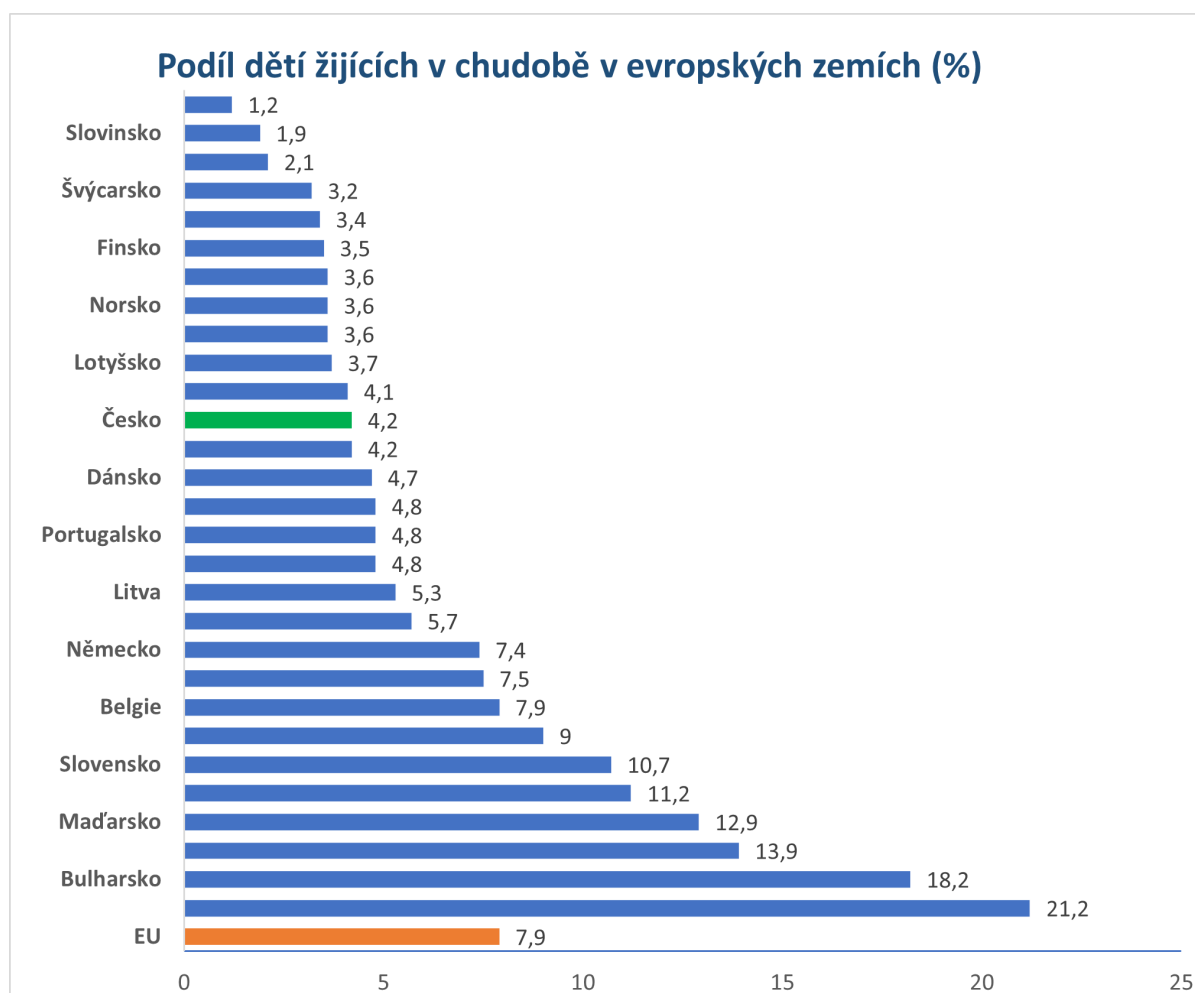
- obrátit se na třídního učitele, metodika prevence nebo na výchovného poradce – podmínkou je, aby někdo z nich uměl šikanu bezpečně a účinně řešit,
- svěřit se rodičům,
- svěřit se někomu ze školy, případně se obrátit na další odborníky, kteří mu chtějí pomoci a budou mu věřit, protože není samo, komu se něco podobného děje.

12. Jak lze šikaně předcházet?

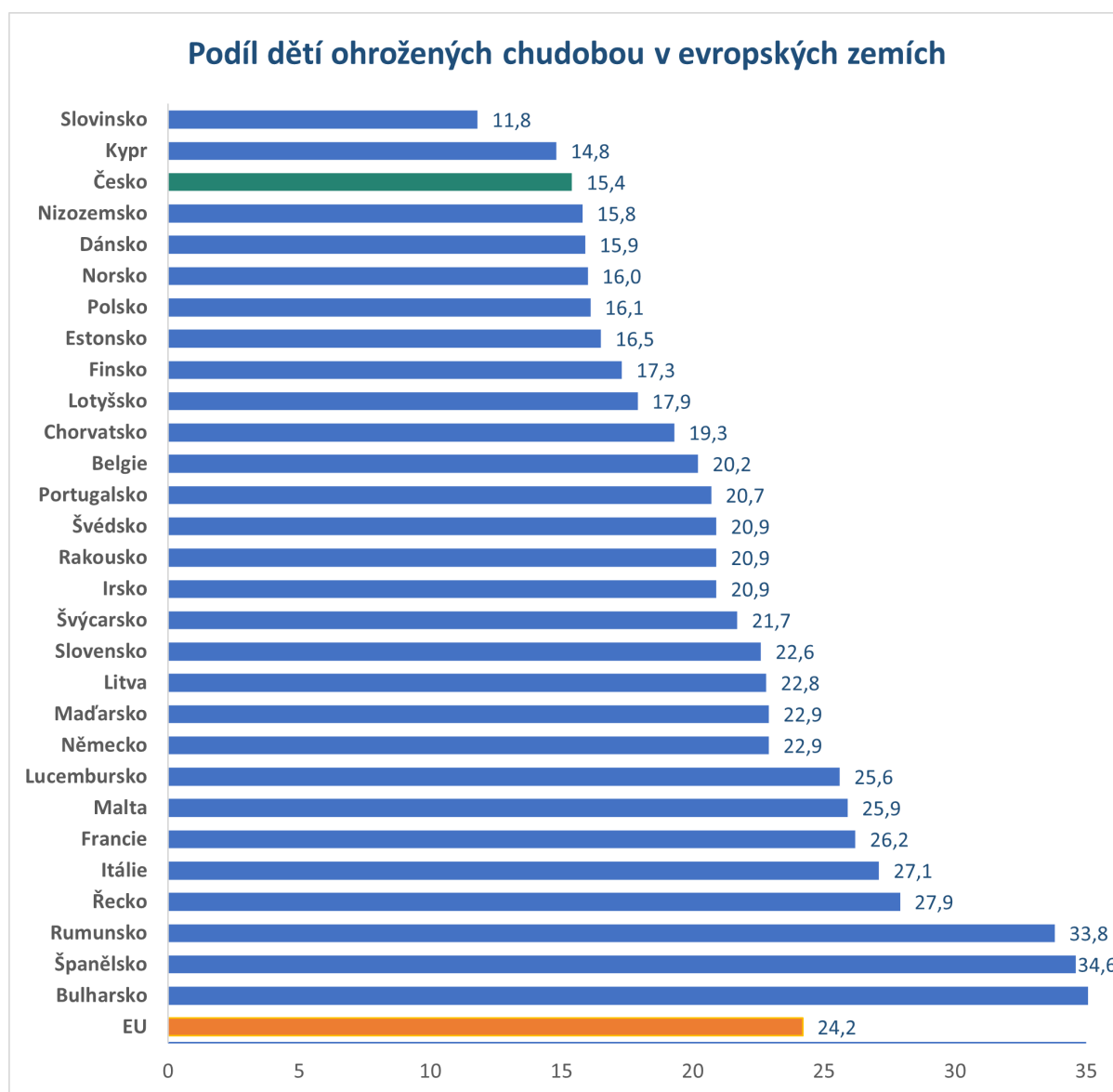
Jestliže chceme nepříznivou situaci skutečně změnit, musíme vyjít z toho, že šikana je závažným onemocněním skupinové demokracie. **Nejlepší prevencí proti šikanování je proto pedagogická komunita, tedy budování otevřených, kamarádských a bezpečných vztahů mezi všemi členy společenství školy.** Výzkumy a praxe však ukázaly, že ani to nejlepší demokratické společenství nemůže šikaně výrazně zabránit. Každá škola musí mít svůj speciální program proti šikaně, který ji dokáže včas odhalit a léčit. Cestou k zastavení epidemie násilí mezi žáky je **vytvoření příznivého sociálního klimatu a speciálního programu proti šikaně.**

Zde je důležité neopomenout, že v České republice máme k dispozici školní program proti šikaně, který patří svou účinností k nejlepším na světě. Jedná se o Hradecký (někdy se mu také říká Český) školní program proti šikanování. **Na experimentální škole se díky němu podařilo za čtyři měsíce snížit výskyt šikanování o 42,5 %.** Ve třídách, kde pracovali členové užšího realizačního týmu, se snížil výskyt přímého i nepřímého šikanování dokonce o 50–75 %. Podstatou tohoto programu je bezpečná metodika řešení existujících šikan.

Graf č. 1

Zdroj: Eurostat, 2024

Zdroj: Eurostat, 2024 (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/ilc_peps01n__custom_18810158)

Odpovědi vypracovali:

Daniela Büchlerová, Centrum pro společenské otázky-SPOT; analytické oddělení evaluací MPSV

Ivan Prouza, katedra environmentálních studií FSS MU

Petra Klingerová a kolektiv Člověk v tísni, o.p.s.

Použité zdroje:

UNICEF: The State of Children in the European Union, 2024 (dostupné z:

<https://www.unicef.org/eu/media/2521/file/The%20State%20of%20Children%20in%20the%20European%20Union%20.pdf>)

Paq research: Evropsky srovnatelnou příjmovou chudobou trpí pětina Čechů. Jsme v průměru, nikoli premianty EU (dostupné

z: <https://www.paqresearch.cz/post/chudoba-cesko-eu/>)

Statistika a my: Linhartová Jiříčková, B.: Koho trápí příjmová chudoba? (dostupné z:

<https://statistikaamy.csu.gov.cz/koho-trapi-prijmova-chudoba>)

<https://www.dustojnamzda.cz/>

<https://women-for-women.cz/obedy-pro-deti/>

<https://www.reusefederace.cz/>

<https://www.odevnibanka.cz/>

<https://www.potravinovebanky.cz/>

<https://sancedetem.cz/problemy-v-rodine-ditete>

Statisticky Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/ilc_peps01n__custom_18810158

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe_-_material_deprivation_and_economic_strain

Odkazy:

Armáda spásy

www.armadaspasy.cz

Česká Federace potravinových bank

<http://www.potravinovabanka.cz/>

Společenství proti šikaně, o.s.

www.sikana.org

Linka bezpečí: 116 111 Linka bezpečí je bezplatná telefonická linka krizové pomoci pro děti a mladistvé (do 18 let, studenti do 26 let). Je v provozu 24 hodin denně po celý rok a je dostupná z celé České republiky zdarma jak z pevné linky, tak z mobilních telefonů. Linka bezpečí ctí zásadu anonymity klienta.

<http://www.linkabezpeci.cz/>

Doporučená literatura:

ŠTĚCHOVÁ, M.; LUPTÁKOVÁ, M.; KOPOLDOVÁ, B.: *Bezdomovectví a bezdomovci z pohledu kriminologie. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha 2008.* Dostupné na <http://www.ok.cz/iksp/docs/344.pdf>

PROUZA, I.: *Kulturou proti chátřání (2015).* Dostupné na <http://www.scmagazine.cz/article/view/231>.

KOLÁŘ, M.: *Bolest šikanování. Portál, Praha 2001, 2005.*

KOLÁŘ, M.: *Nová cesta k léčbě šikany. Portál, Praha 2011.*

Poslední aktualizace: 12/2025